

Kamila Kuros-Kowalska

Sprawozdanie z I Międzynarodowego Seminarium Naukowego "Dwujęzyczność, wielojęzyczność i wielokulturowość - szanse i zagrożenia na drodze do porozumienia", Katowice, 9 października 2013

Linguarum Silva 3, 179-182

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Kamila Kuros-Kowalska

Sprawozdanie z I Międzynarodowego Seminarium Naukowego

Dwujęzyczność, wielojęzyczność

i wielokulturowość – szanse i zagrożenia na drodze do porozumienia, Katowice, 9 października 2013

9 października 2013 roku na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach odbyło się I Międzynarodowe Seminarium Naukowe pt. *Dwujęzyczność, wielojęzyczność i wielokulturowość – szanse i zagrożenia na drodze do porozumienia*, które zgromadziło nie tylko językoznawców, lecz także logopedów, psychologów oraz dydaktyków, a więc osoby, które bilingwizmem interesują się zarówno w teorii, jak i, przede wszystkim, w praktyce. Spotkanie było dla jego uczestników okazją do podzielenia się doświadczeniami oraz wynikami badań. Przygotowania do tego wydarzenia naukowego zaczęły się blisko rok wcześniej, gdy opiekun Koła Doktorantów Językoznawstwa Wydziału Filologicznego – dr Katarzyna Węsierska, i jego przewodnicząca – mgr Kamila Kuros-Kowalska, wspólnie stwierdziły, że zagadnieniom wielojęzyczności oraz wielokulturowości w naukowej dyskusji warto poświęcić zdecydowanie więcej uwagi.

Seminarium zorganizował Instytut Języka Polskiego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach wraz z Kołem Naukowym Doktorantów Językoznawstwa, którego członkowie zaangażowali się w przygotowanie wystąpień i posterów naukowych. I Międzynarodowe Seminarium Naukowe otrzymało patronat medialny Radia Katowice oraz „Gazety Uniwersyteckiej UŚ”. Opiekunem naukowym przedsięwzięcia była dr hab. Iwona Loewe, która uroczyście powitała wszystkich prelegentów oraz słuchaczy, a następnie poprosiła o otwarcie obrad dyrektor Instytutu Języka Polskiego – dr hab. prof. UŚ Magdalenę Pastuchową. Dyrektor wyraziła radość z powodu podjęcia różnorodnych tematów koncentrujących się wokół wielojęzyczności, podzieliła się również swymi doświadczeniami z dłuższego przebywania w obcojęzycznych środowiskach, m.in. we Włoszech oraz w Korei, gdzie z zagadnieniem dwujęzyczności zmierzyła się bezpośrednio.

Pierwszej części obrad przewodniczyła mgr Kamila Kuros-Kowalska, która zaprosiła do wystąpienia prof. Henriettę W. Langdon z Wydziału Zaburzeń Komunikacji w Kolegium Edukacji na Uniwersytecie Stanowym

San Jose w Kalifornii. Swój odczyt, zatytułowany *O komunikacji i porozumieniu międzykulturowym w kontekście bilingwizmu*, Langdon zaczęła od nakreślenia tła przez podanie definicji pojęć i określenia czynników, które sprzyjają istnieniu, a także rozwojowi dwujęzyczności, wielojęzyczności oraz wielokulturowości. Wszystkie pojęcia zostały zilustrowane doświadczeniami prelegentki oraz szczegółami dotyczącymi jej wielokulturowego oraz wielojęzycznego pochodzenia. Langdon omówiła m.in. zmiany poziomu zaawansowania w obrębie czterech języków, którymi włada, porównując języki obce do ogrodu, w którym drzewa potrzebują gleby, wody oraz nawozu, co w przypadku języków oznacza kolejno: stałość, wysiłek i motywację. Omawiając pozytywne i negatywne skutki płynące z dwujęzyczności, referentka skonstatowała, że warto posługiwać się więcej niż jednym językiem.

Drugą prelegentką była mgr Aneta Nott-Bower z Wielkiej Brytanii, która zaczęła od przedstawienia różnych definicji bilingwizmu ze szczególnym uwzględnieniem definicji uznawanej za obowiązującą przez brytyjski Royal College of Speech and Language Therapists. W swym wystąpieniu skupiła się na omówieniu teorii progowej Jima Cumminsa, która opiera się na wyróżnieniu trzech rodzajów bilingwizmu ze względu na poziom opanowania obu języków, wyjaśniając w ten sposób zależność pomiędzy bilingwizmem a rozwojem poznawczym jednostki. Następnie Nott-Bower przedstawiła teorię współzależności rozwojowej DIT opartą na wzajemnej relacji między dwoma językami osoby bilingwalnej, która jest rozwinięciem teorii progowej. Wnioski płynące z teorii współzależności rozwojowej DIT prelegentka przedstawiła, uwzględniając zarówno jej szanse, jak i zagrożenia. Wystąpienie zakończyła apelem o dogłębną analizę kompetencji językowej i poznawczej w przypadku dzieci dwujęzycznych, by uniknąć błędnych diagnoz i, przede wszystkim, w pełni wykorzystać potencjał takich osób.

Po przerwie rozpoczęła się kolejna sesja, którą otworzyła dr Joanna Przyklenk referatem zatytułowanym *Więcej niż jeden – to dobrze czy źle? O stosunku Polaków do wielojęzyczności w historii polszczyzny*. Prelegentka podjęła próbę opisu różnych pojęć związanych ze stosunkiem Polaków do bilingwizmu i multilingwizmu. Dokonała także analiz przykładów z różnych tekstów i słowników od doby staropolskiej aż do początku XX wieku, udowadniając, iż w historii polszczyzny wielojęzyczność była przeważnie pozytywnie wartościowana.

W dalszej kolejności mgr Dorota Tutka przedstawiła temat: *Wielojęzyczność edukacyjna. Kompetencje językowe studentów filologii angielskiej*. Odwołała się przy tym do powszechnej opinii, iż wielu uczniów, którzy kończą edukację szkolną, nie ma umiejętności swobodnego porozumiewania się w językach obcych. Tutka postanowiła zweryfikować tę opinię, przeprowadzając badanie ankietowe dotyczące znajomości języka angielskiego

i innych języków obcych wśród studentów filologii angielskiej. Prelegentka przedstawiła wyniki badań, których celem było stwierdzenie, jak studenci oceniają swoje kompetencje językowe, a także jaka jest ich motywacja, by uczyć się języków obcych.

Jako ostatnia w tej sesji referat, zatytułowany *Dwujęzyczność polsko-włoska, zjawisko submersji*, zaprezentowała mgr Dominika Dykta. W swym wystąpieniu chciała odpowiedzieć na pytanie, czy dwujęzyczność polsko-włoska, rozwijająca się we Włoszech i w Polsce, ma charakter addytywny (ubogacający) czy substraktywny (zubażający) i jakie są tego przyczyny. Prelegentka najpierw omówiła proces stawania się dwujęzycznym, a następnie skupiła się na pojęciu submersji (dwujęzyczności substraktywnej) i czynnikach prowadzących do jej powstawania. Na końcu przedstawione zostały wyniki badań, w których stwierdzono częstsze występowanie dwujęzyczności substraktywnej we Włoszech.

Po krótkiej dyskusji rozpoczęto kolejną sesję, którą prowadziła mgr Monika Pakura. Pierwsza prelegentka – mgr Anna Szczepanek – w referacie pt. *Czy „niech” zawsze „niech” znaczy? O wykładnikach trybu w książkach Paula Coelho* porównała polskie przekłady i brazylijskie oryginały – w języku portugalskim – wybranych książek Paula Coelho pod kątem konstrukcji językowych, które zwierały w tłumaczeniu wyrażenie funkcyjne *niech*. Prelegentka prezentowała, jakie znaczenie może mieć *niech* w języku polskim oraz na jakie portugalskie konstrukcje można przełożyć to wyrażenie.

Autorka kolejnego wystąpienia – mgr Katarzyna Gawel – w referacie *Tłumacz – katalizator czy inhibitor w procesie porozumienia międzykulturowego?* zaakcentowała, że tłumacz przyspiesza porozumienie międzykulturowe, a nawet w ogóle je umożliwia. Zdarza się jednak, że podejmuje on decyzje, obiera konkretne strategie i techniki translatorskie, które wypaczają sens komunikatu językowego lub utrudniają jego uchwycenie przez uczestników komunikacji. Prelegentka zaprezentowała sytuacje poparte ciekawymi przykładami z zakresu przekładu audiowizualnego, w których decyzja tłumacza, np. w wyniku zastosowanego rozwiązania translatorskiego, wpływa negatywnie na porozumienie międzykulturowe i utrudnia odbiorcy odkrycie sensu przekazu.

Ostatnia prelegentka w tej części seminarium – mgr Dagmara Świątek – w wystąpieniu zatytułowanym *Wymiana językowa w cyberprzestrzeni na przykładzie memów internetowych* zaprezentowała liczne przykłady używania memów obrazkowych, które rozprzestrzeniają się w internecie. Moda na tworzenie memów jest okazją do powstawania innowacyjnych zjawisk językowych, które opierają się m.in. na łączeniu różnych stylów językowych.

W czasie przerwy obiadowej można było dokładniej przyjrzeć się posterom naukowym i zadać pytania ich autorom. Postery przygotowali:

dr hab. Iwona Loewe, dr Katarzyna Węsierska, dr Iwona Michalak-Widera wraz z mgr Iwoną Bijak, dr Ewa Biłas-Pleszak, mgr Marcin Gliński, mgr Natalia Moćko i mgr Anna Pudełko. Plakaty prezentowały różnorodne tematy związane z wielokulturowością, m.in. gadżety epok w kontekście wielokulturowości; interwencja logopedyczna w przypadku jąkania u osób bilingwalnych oraz w przypadku dziecka wielojęzycznego, np. polsko-azjatyckiego czterolatka; psychologiczno-socjologiczne aspekty lęku językowego w kontekście uczenia się języków obcych oraz rola rodziców w edukacji bilingwalnej.

W ostatniej części seminarium, której przewodniczyła dr hab. Iwona Loewe, jako pierwsza wystąpiła doktorantka psychologii mgr Joanna Grzymała-Moszczyńska. W referacie *Wielokulturowość i wielojęzyczność dzieci i młodzieży jako wyzwanie dla diagnozy psychologicznej* prelegentka opowiedziała o badaniach zespołu psychologów z Uniwersytetu Jagiellońskiego, które dotyczą funkcjonowania poznawczego dzieci romskich uczęszczających do szkół podstawowych masowych i specjalnych. Grzymała-Moszczyńska zwróciła uwagę, że powszechnie stosowany Test Matryc Ravena nie umożliwia obiektywnej oceny w przypadku dzieci romskich, ponieważ nie uwzględnia dwukulturowości ani dwujęzyczności.

Kolejna prelegentka – mgr Monika Pakura – w referacie *Dzień jak co dzień... Czyli o tym, co piszą i jak piszą dzieci romskie w polskiej szkole* zaprezentowała postawy i emocje dzieci romskich wobec polskiej szkoły, do której uczęszczają, przedstawiając prace pisemne stworzone przez wybranych uczniów pochodzenia romskiego w wieku 9–14 lat. Doktorantka omówiła poprawność wypowiedzi pisemnych uczniów romskich, zestawiając je z pracami dzieci polskich.

Jako ostatnia wystąpiła mgr Kamila Kuros-Kowalska, referując wyniki ankiety przeprowadzonej wśród polskich rodziców w Manchesterze i Londynie, która miała zbadać ich wiedzę na temat rozwoju mowy i problemów językowych wśród bilingwalnych dzieci w Wielkiej Brytanii.

Po ostatniej sesji odbyła się dyskusja, a następnie dr hab. Iwona Loewe podsumowała i zamknęła I Międzynarodowe Seminarium Naukowe. Profesor wyraziła nadzieję na kontynuowanie dyskusji oraz cykliczność seminarium, które będzie szansą do dzielenia się przez badaczy różnych dyscyplin aktualnym stanem wiedzy na temat wielojęzyczności i wielokulturowości.